

VUB-MIDDELENBELEID: STUDENTEN STIMULEREN TOT GEZONDE KEUZES

Inhoud

1.	INLEIDING	2
2.	MIDDELENGEBRUIK IN EEN STUDENTENPOPULATIE: EEN OMGEVINGSANALYSE.....	2
3.	HET VUB-MIDDELENBELEID: ONDERDEEL VAN HET VUB-BELEID “WE(L)ZIJN STUDENTEN”	4
4.	DUIDELIJKHEID CREËREN	6
5.	PREVENTIE: SENSIBILISEREN, INFORMEREN EN VAARDIGHEDEN BIJBRENGEN ROND PSYCHOACTIEVE MIDDELEN	7
5.1	SENSIBILISEREN EN INFORMEREN	7
5.1.1.	Sensibiliseren rond riskant middelengebruik	7
5.1.2.	Corrigeren van foute normpercepties.....	9
5.1.3.	Risicobeperkende kennis en vaardigheden ontwikkelen	10
5.1.4.	Persoonlijke en sociale vaardigheden ontwikkelen	11
5.1.5.	Vroegtijdig interveniëren bij studenten met een verhoogd risico op een middelenprobleem	11
5.2	MIDDELENGEBRUIK BESPREEKBAAR MAKEN ONDER VUB-STUDENTEN	11
6.	CONTEXTGERICHT WERKEN: HUISVESTING, UITGAANSLEVEN EN CAMPUS	12
6.1	HUISVESTING	12
6.1.1	Inzetten op een beschermende omgeving.....	13
6.2	UITGAANSLEVEN	15
6.2.1	Streven naar een veilig uitgaansklimaat en verantwoord middelengebruik	16
6.2.2	Verbod op dealen: handelingsprotocol en Codex studentenleven.....	19
6.3	CAMPUS.....	21
6.3.1	Omgevingsinterventies.....	22
7.	VERSTERKEN VAN HET LAAGDREMPELIG ZORG- EN BEGELEIDINGSAANBOD	24
7.1	RELEVANTE ACTOREN.....	25
	Bibliografie:	28

1. INLEIDING

Starten aan hogere studies luidt een nieuw hoofdstuk in het leven van vele jongeren in. Als student komen ze terecht in een nieuwe omgeving, een nieuwe vriendengroep en/of studentenvereniging. Zelfstandig wonende studenten of studenten op kot ervaren een nieuw soort vrijheid die ook gepaard gaat met meer (studie)druk, nieuwe verantwoordelijkheden op professioneel en persoonlijk vlak, ... In deze nieuwe levensfase experimenteren jongeren wel eens vaker met allerlei middelen waaronder alcohol en drugs. Middelengebruik leidt niet noodzakelijk tot afhankelijkheid. Maar toch kan zelfs 'af en toe' gebruiken ernstige gezondheidsrisico's inhouden; risicovol middelengebruik is niet zo onschuldig als sommigen wel denken. Jongvolwassenen zijn kwetsbare gebruikers, ze lopen grote risico's omwille van de effecten van deze middelen op de hersenen. Regelmatig of overmatig alcohol- en/of druggebruik heeft voor de student negatieve gevolgen op lichamelijk vlak, maar ook op psychosociaal vlak verstoort het gebruik van deze middelen vaak het functioneren. Nadelige gevolgen zoals zich onder invloed in het verkeer begeven, lessen missen en geheugenverlies komen frequent voor. Risicovol middelengebruik gaat vaak ook gepaard met grensoverschrijdend gedrag. De jongvolwassenheid is om nog een andere reden een cruciale periode: de kans is reëel dat ongezonde gewoontes die studenten in hun studententijd ontwikkelen zich verderzetten tijdens hun volwassen leven, met alle impact van dien op hun latere persoonlijk en professioneel leven. Zo'n impact zou kunnen zijn dat studenten een afhankelijkheid (verslaving) van middelen ontwikkelen; dat risico is reëel. Het geheel van deze elementen toont de nood aan om als hoger onderwijsinstelling in te zetten op preventie en het vroeg detecteren van risicovol middelengebruik.

De nood aan een middelenbeleid is er niet alleen om theoretische argumenten. In 2022, nadat de grootste COVID-19-restricties waren opgeheven, signaleerden studenten aan de VUB hun bezorgdheden over het gebruik van middelen onder studenten. Studenten zelf observeerden een shift pre- en post-COVID. Het middelengebruik zou geëvolueerd zijn van verdoken naar meer zichtbaar, naar meer risicovolle en meer verslavende middelen, en meer genormaliseerd zijn onder studenten. Studenten uitten aan de VUB zelf de nood aan ondersteuning. Maar we stelden vast dat we binnen de VUB niet konden terugvallen op een beleidskader voor de preventie en aanpak van problemen met alcohol-, drugs en andere middelen. Dit beleidsplan moet daaraan tegemoetkomen.

Dit plan is co-creatief tot stand gekomen. In 2022 richtten we een werkgroep op met volgende stakeholders: studentenzaken, studiebegeleiding, de facility services, de kotcoach, studentenwerking, de campusvoorzieningen, BSGgtgv, BSG AS vzw en BOJ Raad vzw. Eenmalig nam er een psychiater van het UZ Brussel, gespecialiseerd in verslavingsproblematieken, deel. Twee medewerkers van CGG Brussel-Houba coachten de werkgroep in het ontwikkelen van een middelenbeleid op maat van de VUB en haar studentengemeenschap. Aanvullend is een samenwerking - een doorbraaktraject van twee jaar - opgestart met de organisatie Tweeperenboom. Om een echte cultuurverandering teweeg te brengen, ondersteunt Tweeperenboom de VUB in het creëren van een vernieuwende mindset rond veilig feesten en het ontwikkelen van sensibiliseringsinitiatieven rond middelengebruik.

De werkgroep besloot volgende middelen op te nemen in het VUB-beleid: alcohol, cannabis, andere illegale drugs en psychoactieve medicatie.

2. MIDDELENGEBRUIK IN EEN STUDENTENPOPULATIE: EEN OMGEVINGSANALYSE

Alcohol en eventueel andere middelen zijn voor de meeste studenten niet meteen nieuw. We zien dat psychoactieve middelen zoals drugs en alcohol populair zijn bij studenten. Maar in een context waarin studenten geconfronteerd worden met nieuwe uitdagingen – een nieuwe leer- en leefomgeving, een

andere manier van studeren en werken, meer zelfstandigheid en vrijheid – is het niet altijd evident om verantwoord om te gaan met zo'n middelen.

ALCOHOL

Alcohol drinken is genormaliseerd en (bijna) niet weg te denken uit de maatschappij. Cocktails bij een brunch, een glas wijn bij de lunch, een aperitiefje, ... Wekelijkse of dagelijkse routine voor velen. Alcohol is onder de studentenpopulatie ook nog steeds het meest geconsumeerde middel.

Er zijn echter heel wat risico's verbonden aan alcohol. Om te bepalen of iemand al dan niet een probleem heeft met alcoholgebruik of er een riskant drinkpatroon op nahoudt, wordt vaak het aantal gedronken glazen per dag of per week als maatstaf gebruikt. Volgens de richtlijn van het (VAD) en de Hoge Gezondheidsraad drink je best niet meer dan tien standaardglazen per week.

In het rapport 'In hogere sferen' van het VAD lezen we dat 92,5% van de studenten zegt ooit al eens alcohol te hebben gedronken. Gemiddeld drinken studenten minder dan 10 glazen per week, wat valt onder de richtlijn voor 'aanvaardbaar gebruik' van het VAD en de Hoge Gezondheidsraad. De meeste van hen gaan hier dus verantwoord mee om. 52% van de mannelijke studenten in het hoger onderwijs drinkt evenwel meer dan tien glazen alcohol per week. Bij de vrouwelijke studenten drinkt 25% meer dan tien glazen alcohol per week. Uit de cijfers van het VAD leren we dat tijdens de lesperiodes de gebruiksfrequentie van alcohol hoger ligt dan tijdens de examen- of blokperiodes. Het aandeel regelmatige gebruikers van bier, wijn, aperitieven en sterkedrank (één keer per week tot dagelijks drinken) ligt tijdens de lesperiodes ongeveer vier à vijf keer hoger dan tijdens blok- of examenperiodes.

Driekwart van de studenten vindt alcohol niet essentieel om een geslaagde avond te hebben. Positief is dat het overgrote aandeel van de studenten aangeeft te drinken uit sociale en *enhancement* motieven. 'Omdat het plezant is' of 'omdat het de sfeer op feestjes verbetert' wordt veel meer aangehaald als reden dan negatieve drinkmotieven, zoals coping, waaronder 'drinken helpt om mijn zorgen te vergeten'.

Toch is risicogebruik geen uitzondering. Denk hierbij aan risicovolle drinkpatronen zoals bingedrinken – een zeer hoge alcoholconsumptie op één gelegenheid - (25%), indrinken voor het uitgaan (19%) en het spelen van drinkspelletjes (29%). Deze fenomenen verhogen de score van de student op de AUDIT-C (een screeningsinstrument om personen met riskante en schadelijke patronen van alcoholgebruik te identificeren). Zo'n drinkpatronen houden ook een hoger risico op alcohol gerelateerde problemen in. Wanneer we naar de gebruiksfrequentie van studenten kijken, heeft ruim een derde van de studenten (35,2%) die het voorbije jaar alcohol dronken een verhoogd risico op probleemgebruik. Dat is gebruik dat de student of diens gezondheid of veiligheid, of het welzijn en de veiligheid van anderen in gedrang brengt.

CANNABIS

Cannabis is nog steeds de meest gebruikte 'drug' volgens de laatste studentenbevraging van het VAD. 44,4% van de bevroegden heeft ooit al eens deze drug gebruikt, op occasionele wijze, voornamelijk tijdens de lesperiodes. 1 op de 4 studenten gebruikte volgens het VAD het afgelopen jaar cannabis, eerder op occasionele basis.

In 2021 had 29,5% van de studenten in het hoger onderwijs die het laatste jaar cannabis gebruikten te kampen met één of meer uitingen van problematisch gebruik. Gemeten op basis van de DSM-IV-criteria voor cannabisafhankelijkheid gebruikten deze studenten bijvoorbeeld langer dan voorzien, wilden ze langer dan een week - zonder succes - met cannabis stoppen, konden ze door hun

cannabisgebruik hun studieverplichtingen niet nakomen, enzovoort. Hoe frequenter het cannabisgebruik, hoe groter de kans op een meervoudige problematiek.

ANDERE ILLEGALE DRUGS

Onder de lijst van illegale drugs vallen cocaïne, GHB, heroïne, ketamine, LSD en andere tripmiddelen, speed, lachgas, XTC en nieuwe psychoactieve stoffen ('designer drugs' of 'smartdrugs' zoals mephedrone). Het gebruik van andere illegale drugs ligt een stuk lager dan dat van cannabis. Toch steeg ook het laatstejaarsgebruik van deze middelen licht (13% volgens de Vlaamse Welzijnsmonitor en 11% volgens de VAD-meting). XTC en cocaïne zijn daarin de meest gebruikte middelen, met respectievelijk 8 procent en 5 procent laatstejaarsgebruik. Over het algemeen wordt er op latere leeftijd, 18 jaar, begonnen met deze drugs, een leeftijd waar jongeren in de regel aan hogere studies kunnen beginnen.

PSYCHOACTIEVE MEDICATIE: KALMERENDE MEDICATIE, OPWEKKENDE MEDICATIE & OPIOÏDEN

Ongeveer één op de negen studenten (11,5%) geeft aan ooit stimulerende medicatie genomen te hebben. Opvallend is de impact van de coronacrisis op gebruikers van kalmerende of stimulerende medicatie. Het percentage studenten is niet veel groter geworden maar het aandeel dat wekelijks of vaker deze medicatie gebruikte is wel gestegen. 7% van de studenten gaf aan deze medicatie te gebruiken om de studieprestaties te verbeteren met een opmerkelijke kanttekening: de meerderheid duidde aan dat deze medicatie helemaal niet helpt. In de blok- en examenperiodes was het gebruik van slaap- en kalmeringsmedicatie, met name benzodiazepines en Z-producten, dan weer groter. Ongeveer 1 op de 10 studenten geeft aan dit wekelijks te gebruiken tijdens deze stressvolle periode.

Cijfers rond het opioïdengebruik bij studenten ontbreken. Opioïden werken naast pijnverlichting in hogere doseringen euforisch. Ze veroorzaken een soort roes waardoor het ook wel als recreatieve drug wordt gebruikt. Het zijn middelen die een sterk verslavende werking hebben en die we meenemen in de focus van dit beleidsplan.

DE IMPACT VAN DE COVID-19-PANDEMIE OP HET MIDDELENGEBRUIK

Uit de recente bevraging van het VAD bleek dat de coronacrisis een duidelijke impact had op het middelengebruik van studenten. De pandemie, waarbij allerhande maatregelen van kracht waren om deze tegen te gaan, had uiteraard invloed op het kot-, student- en uitgaansleven. De resultaten van de laatste bevraging moeten in dit licht worden gelezen.

3. HET VUB-MIDDELENBELEID: ONDERDEEL VAN HET VUB-BELEID "WE(L)ZIJN STUDENTEN"

Het welzijn en de gezondheid van onze studenten stimuleren is een prioriteit voor de VUB. Als community of caring¹ zetten we sterk in op preventie en willen we het welzijn en de gezondheid van onze studenten bevorderen en beschermen. Voor die studenten voor wie preventie ontoereikend is, willen we in een adequaat en laagdrempelig zorg- en begeleidingsaanbod voorzien.

Vertrekkende van de algemene ambities van het VUB-welzijnsbeleid voor studenten stellen we met dit VUB-middelenbeleid vier doelstellingen voorop :

- Vanuit de VUB scheppen we klaarheid rond wat wel of niet wordt getolereerd omtrent middelengebruik

¹ Iedereen deelt de verantwoordelijkheid om te zorgen voor het welzijn van studenten.

- We willen problemen als gevolg van middelengebruik voorkomen door studenten attent te maken op verantwoord gebruik (van niet-gebruik tot schadebeperkend) van middelen;
- We willen op onze campussen een veilige en constructieve context creëren die gezonde keuzes stimuleert;
- We willen het thema van middelengebruik bespreekbaar maken onder studenten. We willen stimuleren dat ze genuanceerd nadenken over middelengebruik zodat ze op een doordachte manier met middelen in hun omgeving kunnen omgaan.

Met deze doelstellingen spelen we in op de complexiteit en veelzijdigheid van de middelenthematiek. We focussen daarom in het voorliggend beleid niet enkel op de middelen zelf, maar ook op de context en het individu. 'Student zijn' en 'studeren in het hoger onderwijs' gaan immers gepaard met specifieke kenmerken die verklaren waarom we nu precies kiezen voor deze beleidsaanpak:

- Studenten spenderen niet altijd zoveel tijd binnen de lesmuren van de VUB. Het middelengebruik vindt overwegend plaats in andere contexten zoals het uitgaansleven, vrijetijdsbesteding (sportclub, studentenvereniging, ...), ... Een overkoepelend, algemeen beleid, bestaande uit regels en procedures, uitwerken lijkt in deze context minder efficiënt. In dit middelenbeleid gooien we het over een andere boeg. De werkgroep definieerde in de plaats drie gebruikscontexten waar nood is aan duidelijke grenzen, omgevingsinterventies, concrete maatregelen of versterking van het laagdrempelig zorg- en ondersteuningsaanbod. Met de gedefinieerde ambities per gebruikscontext willen we onze studenten aanzetten tot een verantwoord gebruik van middelen en op campus een veilige en constructieve omgeving creëren die gezonde keuzes stimuleert.
- Meerderjarigheid speelt ook een rol in dit kader. Studenten krijgen een grote mate van autonomie. Als hoger onderwijsinstelling willen we hier niet op ingrijpen of interveniëren, ook niet wat middelengebruik betreft. Die meerderjarigheid impliceert dat meerderjarige studenten zelf verantwoordelijk zijn voor wat ze doen en voor de keuzes die ze maken. Dit kan evenwel een extra druk zijn voor jongvolwassenen om het 'goed' te doen.
- Studenten ervaren heel wat veranderingen wanneer ze de overstap maken naar het hoger onderwijs. Ze worden geconfronteerd met veranderingen op vlak van sociale omgeving, een nieuwe woonsituatie voor wie op kot gaat, stress als gevolg van de nieuwe onderwijsomgeving en studiedruk die daarbij hoort, ... Die transities kunnen voor studenten een reden zijn om hun toevlucht te nemen tot alcohol of andere psychoactieve middelen, specifiek omwille van het zogenaamde coping mechanisme. Dergelijke middelen maken het leggen van sociaal contact immers vaak wat makkelijker, of helpen om zorgen even te vergeten. Daarnaast is de grootste verandering voor veel studenten de vrijheid na het leerplichtonderwijs. De studententijd voelt voor velen als een wereld die opengaat, zonder 'verplichte' lesdagen en met meer tijd voor vrije keuzes en invulling van vrije tijd. Vrije tijd die ze doorbrengen in studentenverenigingen, studentencafés, ... waar vaak meer alcohol wordt gedronken of andere middelen beschikbaar zijn.
- Ondanks het hoge middelengebruik komen ondersteunende diensten van hoger onderwijsinstellingen zoals de studentenpsychologen maar in beperkte mate in contact met studenten die ondersteuning opzoeken specifiek omwille van problematisch middelengebruik. Een bevraging onder studenten wees uit dat degenen met een alcohol- of drugprobleem eerder hun netwerk (huisarts, psycholoog, familie, ...) contacteren. Dit wordt nog eens versterkt doordat de student zelf het initiatief moet nemen om dit ondersteuningsaanbod, zoals studentenpsychologen, aan te spreken; er bestaat – zoals in het leerplichtonderwijs - geen verplichting tot medische controle. Daardoor glipten veel studenten met problemen als gevolg van middelengebruik door de mazen van het net. Wanneer bijvoorbeeld

studentenpsychologen dan toch problematisch middelengebruik detecteren, is dit vaak een uiting van andere problemen waarmee studenten zich aandienen: stress, faalangst, slapeloosheid, depressieve klachten, ... Studenten zijn zich vaak niet bewust dat hun gebruik een gezondheidsprobleem kan vormen. Gezondheidsproblemen, zoals bv. een psychose of verslaving, gerelateerd aan het gebruik van alcohol, drugs of andere middelen komen immers doorgaans maar tot uiting op latere leeftijd.

- Studenten brengen ook heel wat tijd door buiten de campus. Ze komen via uitgaansbuurten, of externe activiteiten in contact met studenten van andere instellingen, of met personen die niet meer studeren. Dit duidt hoe belangrijk het is om het eigen beleid te laten aansluiten met bijvoorbeeld beleid van een andere hoger onderwijsinstelling, of beleid op lokaal niveau.

4. DUIDELIJKHEID CREËREN

Zowel cijfergegevens uit surveys als signalen vanuit onze studentengemeenschap en VUB-diensten (bewaking, huisvesting, ...) wijzen uit dat cannabis en andere illegale drugs aanwezig zijn op onze campussen, meer dan vroeger. Studenten hebben cannabis en andere illegale middelen in hun bezit en gebruiken ze op onze campussen. Sommigen zetten medestudenten aan tot gebruik van deze middelen. Nog andere studenten of externe personen dealen illegale middelen op onze campussen.

Onze campussen zijn privé-domein met een publiek karakter. Onze studenten beschouwen de campussen vaak als een mini-samenleving binnen de stad; een soort vrijstad waar ze zich veilig voelen. Maar de aanwezigheid van cannabis en andere illegale drugs – van gebruik en bezit tot en met dealen – brengt de fysieke en psychische veiligheid voor onze integrale VUB-gemeenschap zeer fors in gevaar.

Vandaag ontbreekt evenwel de duidelijke boodschap dat onze universiteit cannabis en andere illegale drugs niet tolereert op haar campussen en binnen haar gemeenschap. Er is een expliciete federale regelgeving voor cannabis en andere illegale drugs die op zich voldoende zou moeten zijn:

- Voor cannabis geeft de regelgeving aan dat er een lage vervolgingsprioriteit is wanneer de bezitter meerderjarig is en de hoeveelheid cannabis in het bezit enkel bestemd is voor persoonlijk gebruik (max. 3 gram of één geteelde plant). Deze lage vervolgingsgraad geldt evenwel niet voor onze universiteitscampussen en de onmiddellijke omgeving ervan omdat volgens de wetgeving bepaalde verzwarende omstandigheden van toepassing zijn: 1) onze campussen zijn plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek en 2) zijn onderwijsinstellingen.
- Voor alle andere illegale drugs geldt er in België zowel voor minder- als meerderjarigen een totaal verbod. Druggebruik door meerderjarigen in aanwezigheid van minderjarigen wordt in België steeds ten strengste vervolgd.

We moeten deze wettelijke bepalingen expliciet herhalen in een duidelijke VUB-boodschap aan de VUB-gemeenschap; het ontbreken ervan draagt er anders wellicht toe bij dat grenzen op vlak van bezit, (aanzetten tot) gebruik en het dealen van cannabis en illegale drugs opgezocht en steeds verlegd worden op onze campussen.

Om die reden zetten we prioritair in op het creëren van duidelijkheid over de plaats van cannabis en andere illegale drugs op onze campussen. De boodschap zal kort en duidelijk zijn: de VUB tolereert geen cannabis en andere illegale drugs op haar campussen. Die boodschap verspreiden we via diverse campagnes en kanalen. We focussen ons daarmee op de brede VUB-gemeenschap, maar ook in het bijzonder op specifieke contexten (de studentenhuysvesting en het uitgaansleven).

5. PREVENTIE: SENSIBILISEREN, INFORMEREN EN VAARDIGHEDEN BIJBRENGEN ROND PSYCHOACTIEVE MIDDELEN

5.1 SENSIBILISEREN EN INFORMEREN

De VUB streeft naar een academische, sociale en residentiële omgeving die gezondheidsbevorderende normen ondersteunt. Om dit zo goed mogelijk te realiseren, is een maatschappelijk draagvlak nodig. Een maatschappelijk draagvlak waarbij de VUB-gemeenschap de gezondheidsrisico's van middelengebruik duidelijk erkent en deze risico's pooft te beperken. Sensibiliseren en herhalen van steeds dezelfde boodschap is hierbij essentieel voor de beoogde gedragsverandering. Zo creëren we immers meer bewustwording over en begrip voor de gevolgen van (problematisch) middelengebruik.

Preventie is gericht op het voorkomen van onverantwoord middelengebruik. Met preventieve interventies willen we studenten informeren omtrent de effecten en risico's van (problematisch) middelengebruik. Niet alleen om te voorkomen dat ze zelf starten met gebruik of het langdurig continueren ervan. Maar ook met de bedoeling dat ze risicogedrag bij hun medestudenten kunnen opmerken, hen erop kunnen aanspreken en kunnen zorgen voor elkaar.

Voor een integrale preventieve aanpak van risicovol middelengebruik bij studenten is het belangrijk om elke context te betrekken waarin een student mogelijks in aanraking komt met psychoactieve middelen. Het is dus aanbevolen om bij preventieve acties niet alleen te focussen op leslokalen, maar ook op andere plaatsen waar studenten frequent vertoeven: de studentenhuisvesting, het uitgaansleven, het verenigingsleven, het sport- en cultuuraanbod, de bibliotheek en andere studieruimtes, ... Door te kiezen voor deze contextgerichte beleidsaanpak, in combinatie met de inzet van diverse kanalen, willen we gericht informatie tot bij de studenten zelf brengen, een zo groot mogelijk deel van de studenten bereiken en zo op verschillende niveaus een brede steun voor de preventie van middelengebruik verwerven. Maar deze preventieve interventies zullen maar succesvol zijn als we investeren in de samenwerking met studenten. We moeten personen uit de peer group inzetten bij preventie-initiatieven zodat zij mee de preventieboodschap kunnen communiceren naar anderen uit dezelfde doelgroep. De eigen peer group vormt namelijk een belangrijke bron van ondersteuning en een plaats waar zich normen en waarden ontwikkelen. Jongeren praten makkelijker met eigen leeftijdsgenoten, zeker over thema's waarop een maatschappelijk taboe rust, zoals het (risicovol) gebruik van alcohol, drugs en andere middelen.

5.1.1. Sensibiliseren rond riskant middelengebruik

We willen studenten informeren, bewust maken van riskant middelengebruik en wijzen op het belang van verantwoord gebruik. We zetten in op vorming en voorlichting door te communiceren over het VUB-middelenbeleid en on- en offline sensibiliseringscampagnes te lanceren.

Niet elk gebruik is problematisch. Maar middelengebruik brengt wel heel wat uiteenlopende risico's met zich mee. Elke 'drug' heeft een risico op misbruik en verslaving. Naast gezondheidsrisico's kunnen studenten omwille van hun gebruik bijvoorbeeld ook financieel of juridisch in de problemen komen. Het is niet enkel het middel dat de risico's bepaalt. Ook persoonlijke kenmerken (leeftijd, geslacht, gemoedstoestand, ...) en gebruiksomstandigheden (waar, hoeveel, waarom, ...) spelen daarbij een rol.

Verschiedende factoren bepalen wat nu exact 'verantwoordelijk gebruik' inhoudt. We illustreren dit voor de casus van rijden onder invloed.

- Als de wet het verbiedt om je onder invloed in het verkeer te wagen dan is de enige vorm van verantwoordelijk gebruik 'niet gebruiken'.

- Cultuur en maatschappelijke normen hebben ook invloed. Steeds meer mensen vinden rijden onder invloed bijvoorbeeld onaanvaardbaar.
- Individuele factoren maken ook dat bepaalde personen of groepen gevoeliger zijn voor de risico's van middelengebruik dan andere; ze zijn op dit vlak extra kwetsbaar. Ingrijpende levensgebeurtenissen, zoals een trauma of een scheiding, kunnen bijvoorbeeld een uitlokkende factor zijn voor middelengebruik. Bepaalde persoonlijkheidskenmerken zoals onder andere risicogevoeligheid zijn ook een risicofactor voor (problematisch) middelengebruik.

Onder problematisch gebruik verstaan we zowel occasioneel riskant gebruik als chronisch gebruik. Occasioneel riskant gebruik wordt gekenmerkt door occasioneel gebruik van een grote hoeveelheid op de verkeerde plaats of tijdstip. Deze vorm van problematisch gebruik creëert eerst en vooral een veiligheidsprobleem (risico op ongevallen, ...) en kan ook leiden tot ernstige gezondheidsschade (bv. risico op overdosis). Chronisch gebruik of langdurig overmatig gebruik leidt tot ernstige fysieke, sociale en psychische schade en kent effecten op verschillende terreinen zoals gezin, gezondheid en werk en leidt tot afhankelijkheid.

ALCOHOL

Alcoholgebruik is wereldwijd de derde belangrijkste risicofactor voor ziekte en invaliditeit, na ondergewicht bij kinderen en onveilige seks (ter vergelijking: tabaksgebruik staat op de zesde plaats). De impact van alcoholgebruik op ziektes en letsels hangt af van de sociale (ontwikkelingsniveau, cultuur, drinkcontext, ...) en individuele kwetsbaarheid (leeftijd, geslacht, familiale factoren en socio-demografische kenmerken). Naast haar verslavende werking is er een oorzakelijk verband met heel wat ernstige gezondheidsklachten, zoals hartklachten en leveraandoeningen. Het gebruik van alcohol vergroot ook de kans dat er seksuele grenzen worden overschreden. Dit gaat zowel om de kans dat iemand de grenzen van een ander zal overschrijden als om de kans om slachtoffer te worden van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

CANNABIS

Vanuit de VUB zetten we in op voorlichting over risico's met betrekking tot cannabisgebruik. De effecten van cannabis kunnen enorm verschillen naargelang de variëteit, de hoeveelheid en de manier van gebruik. Er zijn namelijk diverse soorten cannabis en de hoeveelheid THC (de meest werkzame stof in cannabis) kan sterk verschillen naargelang het om in België of Nederland geteelde of uit andere landen ingevoerde cannabis gaat. Hoe hoger het THC-gehalte, hoe sneller en sterker je onder invloed raakt. Onervaren mensen kunnen bij cannabis met een hoge THC-concentratie onbedoeld te veel gebruiken en zo in de problemen komen.

Cannabis versterkt de stemming van het moment; als je je al slecht voelt, wordt dit gevoel nog erger. Naast concentratiestoornissen, kan gebruik ook negatieve gevoelens opwekken. Angst, paniek of verwardheid zijn er enkele. Maar gebruik kan ook leiden tot acute psychotische symptomen. Het aantal patiënten met een aan cannabis gerelateerde stoornis als hoofddiagnose bij medisch-psychiatrische opnames in België is in de periode van 1999 en 2017 meer dan verviervoudigd. Regelmatig gebruik vergroot het risico op een longziekte of hartproblemen.

ILLEGALE DRUGS

Wanneer sprake van illegale drugs in het VUB-middelenbeleid, doelen we op XTC en amfetamines, cocaïne, hallucinogene drugs, de nieuwe psychoactieve stoffen (onder andere GHB, ketamine en 2-CB) en opioïden (zoals lachgas). Deze drugs worden gebruikt omwille van de stimulerende of hallucinogene

werking, de pijnstillende of slaapverwekkende eigenschappen, om remmingen weg te nemen, enzovoort. De uiteindelijke effecten en potentiële schade hangen af van veel factoren zoals:

- de omgeving waarin de drugs wordt gebruikt (een vertrouwde en veilige omgeving versus een prikkelende omgeving)
- persoonlijke kenmerken waaronder persoonlijke gevoeligheid of gewicht.

Schadelijke effecten kunnen het gevolg zijn van:

- eenmalig drugsgebruik zoals een overdosis of een letsel als gevolg van intoxicatie
- chronisch gebruik dat gepaard kan gaan met:
 - een diagnose van afhankelijkheid of verslaving
 - gezondheidsproblemen
 - sociale, juridische, financiële of emotionele problemen.

Er zijn een aantal factoren die risico's aanzienlijk kunnen vergroten:

- De meeste drugs worden illegaal geproduceerd en verhandeld. Er worden vaak stoffen toegevoegd aan illegale drugs die gevaarlijk zijn voor de gezondheid. Ondanks dat er testmogelijkheden bestaan, gebeurt testing op de kwaliteit van aangekochte illegale drugs in België minimaal.
- De sterkte van illegale drugs kan verschillend zijn waardoor gebruikers – onwetend - vaak te veel nemen.
- Combigebruik – bijvoorbeeld uppers (stimulerende) en downers (verdovende) middelen door elkaar gebruiken - is gevaarlijk. Het resultaat van dergelijke drugsmix is onvoorspelbaar, kan leiden tot onaangename verrassingen zoals een overdosis en vergt extra veel van het lichaam. Dit leidt vaak tot ernstige gezondheidsklachten.

KALMERENDE OF OPWEKKENDE MEDICATIE

Slaap- en kalmeringsmiddelen worden gebruikt bij de behandeling van slaapproblemen, slaapstoornissen en angststoornissen, of bij epilepsie en ernstige agitatie. De dempende werking op het centraal zenuwstelsel maakt dat de hersenactiviteit vermindert. Dit veroorzaakt een kalmerend en spierontspannend effect. Benzodiazepines (Xanax, Valium) zijn de meest gebruikte. Met een groot risico op afhankelijkheid en tolerantie, is dan ook enige voorzichtigheid geboden wanneer deze middelen door een arts worden voorgeschreven.

Een foute veronderstelling is dat opwekkende medicatie, zoals Rilatine, wonderen verricht. Het zijn na een diagnose van AD(H)D nuttige geneesmiddelen, op voorwaarde dat ze op de juiste manier worden gebruikt. Medisch nazicht is belangrijk wanneer ze gebruikt worden. Maar stimulerende medicatie zoals Rilatine wordt echter ook ingenomen door studenten zonder ADHD. Ze hopen via de inname van deze medicatie hun studiestatistiek te verhogen. Bij niet-medisch gebruik van Rilatine ondervinden studenten zonder ADHD meer de effecten van deze amfetamine: ze ervaren een scherp, alert en energiek gevoel. Waakzaamheid is geboden omwille van risico's op overdosering, hallucinaties en het ontwikkelen van een verslaving.

5.1.2. Corrigeren van foute normpercepties

In onze maatschappij lijkt alcohol overal bij te horen. En die perceptie heerst zeker voor wat betreft de studentencultuur; studeren en alcoholgebruik lijken onlosmakelijk verbonden. Toch klopt het stereotype beeld van de studenten die veel alcohol drinken niet. Studenten drinken minder dan ze zelf denken, met eerder gematigde drinkers als de norm. Idem voor het gebruik van psychoactieve medicatie. De meerderheid van de studenten observeert het gebruik van psychoactieve medicatie tijdens de examens om de prestaties te verbeteren. Maar de resultaten van de VAD-studentenbevraging beweren het tegendeel.

Dit zijn voorbeelden van foute en gevaarlijke percepties die gecorrigeerd moeten worden. Want studenten zouden die percepties als norm kunnen beschouwen om erbij te horen. Aan de hand van korte, duidelijke communicatiecampagnes streven we naar het corrigeren van deze misvattingen. Hiervoor zullen we onder andere bestaand campagnemateriaal, ontwikkeld door De Druglijn hergebruiken: 'Student zijn =meer dan zuipen' of 'Studeren en medicatie gaan niet hand in hand'. Deze campagnes moeten tegenwicht bieden aan de stereotype foutieve beeldvorming, en bijkomende groepsdruk die studenten als gevolg daarvan ondervinden.

Bijkomend willen we via campagnes onze studenten aanmoedigen om kritisch te blijven kijken naar de rol en plaats van alcohol, drugs en andere middelen in het studentenleven.

Tot slot zullen we, op basis van een eigen data, de prevalentiecijfers communiceren aan de VUB-huisartsen. Zo kunnen zij studenten tijdens consultatie informeren dat de meerderheid van de studenten minder drinkt, en dat de meerderheid geen gebruik maakt van psychoactieve medicatie om succesvol te kunnen studeren.

5.1.3. Risicobeperkende kennis en vaardigheden ontwikkelen

Alcohol drinken, stimulerende medicatie gebruiken zonder medisch nazicht, ... is nooit zonder risico's. Richtlijnen kunnen echter een houvast bieden waardoor gebruikers de risico's voor hun gezondheid kunnen verkleinen. De richtlijn van het VAD helpt bijvoorbeeld al te bepalen wanneer en hoeveel glazen alcohol men idealiter drinkt. Daarnaast geldt het gezondheidsadvies om voldoende water te drinken. Zo'n richtlijnen en gezondheidsboodschappen combineren we met aanvullende preventieboodschappen waarmee we de aandacht van de studenten vestigen op de alcohol- en drugthematiek in het uitgaansleven. Beknopte boodschappen of een straffe slogan stimuleren de bezoeker tot informatiezoekend gedrag en markeren de start van een proces tot gedragsverandering. Denk hierbij aan de campagne 'Never waste a great party'. Met boodschappen als 'Laat het mixen aan de DJ' of 'Samen uit, samen thuis', worden concrete tips aan uitgaanders gegeven.

Door studenten risicobeperkende kennis en vaardigheden bij te brengen omtrent alcohol-, drugs en middelengebruik willen we hen aanmoedigen om gezonde keuzes te maken en ook zorg te dragen voor de omgeving. We zullen studenten met behulp van een infographic en overkoepelende sensibiliseringscampagne risicobeperkende drinktips aanreiken. Hierbij enkele voorbeelden:

- Hou je glas in de gaten. Markeer je glas en voorkom ongewilde wissels met vrienden.
- Bepaal op voorhand hoelang en hoeveel je gaat drinken
- Vermijd katers. Wissel alcoholische met non-alcoholische dranken af.
- Schenk de correcte hoeveelheid alcohol wanneer je drinkt in privésfeer. Een passend glas helpt hierbij.
- Let bij jezelf op signalen zoals duizeligheid, jezelf niet meer onder controle hebben of op een andere manier voelen dat je genoeg hebt. Dan is het tijd om over te schakelen op non-alcoholische dranken.
- Eet voldoende voor je met alcohol start. Met een volle maag word je minder snel dronken.
- Houd het gezellig. Zorg voor elkaar en respecteer ieders grenzen.

Preventieboodschappen zijn het meest effectief wanneer ze ondersteund worden door omgevingsinterventies die de bezoekers stimuleren om gevolg te geven aan deze boodschap. Denk bijvoorbeeld aan sensibilisering rond gezondheidsrisico's als uitdroging of oververhitting. Het is belangrijk om aansluitend aan de preventieboodschappen bijvoorbeeld voldoende gratis water aan te bieden op zichtbare en toegankelijke plaatsen, of om te voorzien in een uitnodigend alcoholvrij aanbod dat scherper geprijsd is in vergelijking met alcoholische dranken.

5.1.4. Persoonlijke en sociale vaardigheden ontwikkelen

Naast risicobeperkende kennis en vaardigheden sensibiliseren we studenten ook rond hoe bewust omgaan met stress, sociale druk, ... Studies tonen aan dat mensen drinken of middelen gebruiken om met verschillende vormen van stress om te gaan, vooral wanneer sociale steun of omkadering ontbreekt. Een glaasje alcohol of cannabis roken om tot rust te komen lijkt misschien een goed idee, maar dit mag zeker geen gewoonte worden omwille van het risico op verslaving (lichamelijke en/of geestelijke afhankelijkheid). Door studenten gezonde coping strategieën aan te leren, willen we hen helpen om niet meteen toevlucht te zoeken tot middelengebruik wanneer ze stress ervaren. Het ondersteuningsaanbod van de dienst studiebegeleiding is hierbij erg relevant. De studentenpsychologen hebben verschillende tips & tricks om studenten zelf aan de slag te laten gaan of te ondersteunen in het omgaan met stress, faalangst, ... Ze voorzien ook interactieve groepsessies.

5.1.5. Vroegtijdig interveniëren bij studenten met een verhoogd risico op een middelenprobleem

De VUB-gemeenschap moet alert zijn in het herkennen van signalen bij en omgaan met studenten met (een verhoogd risico) op middelengebruik. Signalen (opvallende afwezigheid, verminderde concentratie, lagere productiviteit, student zoekt hulp voor depressie, angst of slaapstoornissen, ...) kunnen herkennen is van primordiaal belang om vroegtijdig in te grijpen en te vermijden dat het middelgebruik escaleert.

Zoals hoger vermeld, wordt er wel wat vaker geëxperimenteerd met middelen in de studententijd. Maar wanneer wordt experimenteren een probleem? Als een student alcohol drinkt of bepaalde drugs gebruikt, is die daarom nog niet verslaafd. Niet elk gebruik van cannabis, bijvoorbeeld, leidt tot minder goed functioneren op de universiteit. Maar omgekeerd moet een gebruiker ook niet verslaafd zijn om een alcohol- of drugprobleem te hebben. Een student die één keer teveel gebruikt, kan al grote risico's lopen. Of experimenteren kan ook voor problemen zorgen. Binge drinken is zo'n voorbeeld met fysieke (black outs, alcoholvergiftiging), psychologische (impulsief gedrag, verminderde controle) en sociale risico's (agressie, kans op ongevallen) tot gevolg.

We zullen de VUB-actoren definiëren die baat hebben bij een poortwachtertraining, georganiseerd door Studiebegeleiding. Actoren leren in deze training onder andere signalen herkennen bij studenten met risico op een middelenprobleem.

Eerstelijns werkers, zoals studentenpsychologen en huisartsen verbonden aan de VUB, kunnen bij een vermoeden van riskant middelengebruik in contact met de student beroep doen op de Me-Assist tool. Deze tool helpt de hulpverlener om met de student in gesprek te gaan over alcohol, drugs of psychoactieve medicatie, om het middelengebruik te detecteren en de ernst in te schatten.

Een student kan mits behulp van een reeks zelf- en kennistesten, via De DrugLijn, nagaan in hoeverre men een middel ook echt kent. De zelftests geven een inschatting van hoe risicovol iemands gebruik is. We publiceren de informatie omtrent deze reeks zelf- en kennistesten op het studentenportaal.

5.2 MIDDELENGEBRUIK BESPREEKBAAR MAKEN ONDER VUB-STUDENTEN

Er zijn verschillende redenen waarom studenten starten met drugs, alcohol of psychoactieve medicatie, of het continueren. De meest voorkomende oorzaak is de gekende 'sociale druk'. Dit mechanisme kan er voor zorgen dat studenten toegeven en toch (te veel) drinken of gebruiken.

Het studentenleven moet plezierig blijven voor iedereen. Om in dat opzet te slagen hoort elke student verantwoord om te gaan met middelengebruik en op tijd "nee" te zeggen. In functie daarvan kan het helpend zijn dat (problematisch) middelengebruik bespreekbaar is onder studenten. Maar een gesprek aangaan over problematisch middelengebruik is niet vanzelfsprekend. We streven ernaar de sociale normen rond alcoholgebruik te veranderen en willen het taboe op gebruik van drugs en

psychoactieve medicatie doorbreken zodat studenten hierover makkelijk met elkaar in gesprek kunnen gaan, maar ook vertrouwenspersonen of zorgactoren durven aanspreken. In het verlengde daarvan moet de begeleiding die daarop inspeelt toegankelijk en snel beschikbaar zijn.

Om deze gesprekcultuur te faciliteren zullen we:

- Studenten 'praattips' aanreiken om een gesprek aan te gaan over dit thema.
- Studentenverenigingen tools aanbieden om middelengebruik binnen een vereniging aan te kaarten en te bespreken.

Via het uitbouwen van een gesprekscultuur die gebouwd is op voldoende betrouwbare informatie, beschikbare steun en gebruiksklare tools hopen we volgende resultaten te boeken:

- De empowerment van onze studenten is verhoogd. Dat zal hen toelaten om geïnformeerde en duurzame keuzes te maken.
- De sociale controle op het gebruik van alcohol, drugs en psychoactieve medicatie zal toenemen.
- De visie van de VUB rond het gebruik van alcohol, drugs en psychoactieve middelen binnen haar universitaire gemeenschap wordt verder actief uitgedragen. Op die manier vergroot stelselmatig het draagvlak voor het VUB-middelenbeleid vergroot.

6. CONTEXTGERICHT WERKEN: HUISVESTING, UITGAANSLEVEN EN CAMPUS

Er zijn ook contextgerichte maatregelen nodig. Omwille van de specifieke kenmerken van de hogere onderwijscontext zullen instellingsoverkoepelende regels en procedures minder effect sorteren. Het zwaartepunt van middelengebruik door studenten bevindt zich immers vooral in bepaalde contexten. De werkgroep 'alcohol en drugs' onderscheidde drie gebruikcontexten waarvoor we omgeving specifieke interventies zullen uitwerken: huisvesting, uitgaansleven en de campus.

De volgende definities met betrekking tot verschillende gedragingen die gerelateerd zijn aan middelengebruik zijn relevant bij het lezen van dit hoofdstuk:

- **Bezit:** Een middel in bezit hebben terwijl men zich in de VUB-context (VUB Main Campus en Health Campus) bevindt.
- **Gebruik:** Een middel gebruiken in VUB-context
- **Onder invloed zijn:** Verstoord functioneren. De persoon vertoont gedrag dat afwijkt van het normaal functioneren. *Enkele signalen van 'onder invloed zijn': drankadem, cannabisgeur, verminderd functioneren, controleverlies, ...*
- **Aanzetten tot:** Iemand aansporen om het middel daadwerkelijk te proberen
- **Dealen:** (een) middel(en) verstrekken (al dan niet) met winst

6.1 HUISVESTING

Studeren en op kot gaan - voor velen is het onlosmakelijk verbonden met het studentenleven. Als kotstudent lonkt de vrijheid: kotstudenten hebben nog meer dan pendelstudenten de mogelijkheid om zelf de dagen in te vullen en het studentenleven volop te beleven.

Alcohol- en druggebruik op kot heeft onrechtstreeks een invloed op kotgenoten wanneer een medekotgenoot te vaak onder invloed is. Naast een aanleiding tot bezorgdheid creëert dit ook een onveilige omgeving voor kotgenoten. Door het gebruik van drugs, alcohol of psychoactieve medicatie op kot kunnen er zich immers probleemszenario's voordoen binnen het samenleven van kotstudenten:

- Door hun gebruik tonen studenten onaangepast feestgedrag – bijvoorbeeld buitenproportioneel lawaai - waarmee ze de rust van medebewoners niet respecteren.
- Normen en grenzen vervagen bij studenten onder invloed van middelen.
- Grensoverschrijdend gedrag kan voorkomen: een student klopt op de verkeerde deur, kruipt ongewenst bij iemand in bed, staat dronken aan een student zijn deur, ...

Regels rond wat kan en niet kan met betrekking tot middelengebruik zullen daarom des te meer hun nut bewijzen. Ze bevorderen het samenleven, voorkomen overlast en bieden een stok achter de deur voor wanneer het mis gaat. Deze regels kunnen voor de VUB-studentenkamers hun plaats krijgen in het VUB-Huishoudreglement studentenhuizen. Dit reglement wordt geacht nageleefd te worden door de bewoners van de VUB-kamers in functie van het zo probleemloos mogelijk faciliteren van het samenleven.

We identificeren ook de nood aan een duidelijke procedure voor ondersteuning van studenten bij wie verminderd functioneren of problematisch gebruik op kot wordt opgemerkt.

6.1.1 Inzetten op een beschermende omgeving

- ACTOREN: KOTCOACH, CAMPUSBEWAKING EN CONCIËRGE

Kotstudenten kunnen geconfronteerd worden met probleemsituaties zoals overlast, grensoverschrijdend gedrag, onveilige situaties... als gevolg van kotgenoten die onder invloed zijn van alcohol, drugs of psychoactieve medicatie. Soms gaan individuele verantwoordelijkheden van die gecreëerde probleemsituaties verloren in de anonimiteit van een groep. Maar de probleemsituaties zorgen alleszins frequent voor frustraties onder de kotbewoners. De confrontatie aangaan, is niet altijd vanzelfsprekend. De student kan steeds contact opnemen met de **Kotcoach**. In de eerste plaats biedt de kotcoach een luisterend oor aan de studenten. Hij bemiddelt vervolgens in het toewerken naar een oplossing: hij brengt de partijen rond de tafel en ondersteunt de betrokken studenten in het zoeken van een oplossing op maat van de groep. Indien nodig, bijvoorbeeld bij herhaaldelijke meldingen van problematisch gebruik door een kotstudent (zie 'Handel bij vermoeden van problematisch gebruik bij kotstudenten') zal de kotcoach de student over wie men zich zorgen maakt doorverwijzen.

De **VUB-campusbewaking** staat in voor de veiligheid op campus. Kotstudenten kunnen de bewaking contacteren om overlast op de VUB-koten te melden: vreemde personen, uit de hand lopende kotfeestjes, de aanwezigheid van drugs, enzovoort. De bewaking kan deze overlast observeren, rapporteren (wie is betrokken - wie heeft overlast veroorzaakt en wie is veroorzaker) en bemiddelen (aan overlast creërende kotstudenten aangeven dat ze niet goed bezig zijn en bijvoorbeeld vragen om het feestje te stoppen).

Voor elk veiligheidsincident is de bewaking het eerste aanspreekpunt. Indien kotstudenten melding maken van een veiligheidsincident, dan zorgen de bewakers voor een luisterend oor en eerste opvang (kalmeren, eerste zorg toedienen, ...) van de betrokken kotstudenten. Vervolgens gebeurt een prioriteitscheck. Wanneer het een incident of ernstiger (bijv. amok/blind geweld, verdacht pakket) betreft, neemt de bewaking steeds contact op met hun hiërarchische lijn. Deze maakt een inschatting van de ernst van de situatie. Zowel in situaties van overlast als in geval van veiligheidsincidenten geldt dat de bewaking niet 'manu militari' kan ingrijpen. Bij acties waarbij de politie moet betrokken worden, bijvoorbeeld dealen van drugs, zal de bewaking steeds de hiërarchische lijn contacteren. Het is de hiërarchische lijn die opdracht kan geven tot het nemen van vervolgstappen.

Wat betreft de fase 'nazorg' en eventuele doorwijziging bij studenten met psychosociale nood door de bewaking, dient de procedure 'Opvang door bewaking' verder te worden gefinaliseerd.

Conciërges houden dan weer een oogje in het zeil en proberen conflicten die zich langzaam opbouwen niet te laten escaleren.

- DE LEIDRAAD: HUISHOUDREGLEMENT STUDENTENHUIZEN

Het huurcontract, afgesloten tussen VUB en student, wordt aangevuld met een huishoudelijk reglement. Dit reglement bevat een aantal vuistregels en afspraken om het samenleven met studenten onderling vlot te laten verlopen. De huurder wordt geacht kennis te nemen van dit reglement voor afsluiting van het huurcontract en verklaart zich naar de bepalingen ervan te gedragen. Het in 2022 gewijzigd VUB-huishoudreglement laat geen twijfel rond het gebruik en bezit van verschillende substanties (illegale drugs); dit is verboden. Alle druggerelateerde overlast kan directe gevolgen hebben voor de huurovereenkomst. De ernst van de overtreding wordt in rekening genomen om een gepaste maatregel op te leggen (zie sanctiebeleid).

Om de vuistregels van het reglement geregeld onder de aandacht te brengen van kotstudenten zullen we hieromtrent positieve, opbouwende communicatiecampagnes uitwerken. Met dergelijke campagnes willen we de studenten sensibiliseren en informeren rond wat wel en niet kan.

- PROTOCOL BIJ VERMOEDEN VAN PROBLEMATISCH GEBRUIK BIJ KOTSTUDENTEN

Problematisch middelengebruik bij kotstudenten kan op verschillende manier aan het licht komen:

- door een ongeval op kot als gevolg van intoxicatie
- door verminderd functioneren bij een kotstudent. Dit uit zich in ongepast en ongeremd gedrag, herhaaldelijk afwezig zijn, stemmingswisselingen, ...
- door een mede-kotgenoot, conciërge, bewaking, een medewerker van de dienst studentenhuysvesting, ... die bepaalde signalen herkent (bijvoorbeeld een student die hulp zoekt voor depressie, angst, slaapstoornissen of andere psychische klachten).

We ontwikkelen een procedure voor de ondersteuning van studenten bij wie problematisch gebruik wordt opgemerkt binnen de VUB-huisvesting. Die procedure, gevisualiseerd in een flowchart, zal onder andere volgende elementen bevatten:

- Wanneer verminderd functioneren wordt opgemerkt bij een kotstudent, raden we aan dat de vaststeller een verkennend gesprek tracht aan te knopen met de student. In dit gesprek uit de vaststeller de bezorgdheid over het gedrag, het functioneren, ... en suggereert die waar de student terecht kan voor hulp.
- Bij herhaaldelijke bezorgdheid die al eerder geuit werd ten aanzien van de student brengt men de kotcoach op de hoogte. Deze gaat in gesprek met de student. Bij vermoeden van een hulpwens zal de kotcoach de student warm doorverwijzen naar het ondersteuningsaanbod van de VUB en de verschillende welzijnspartners (waaronder het CGG en De Druglijn).
- Bij het opmerken van een ernstige vorm van verminderd functioneren en vermoeden van problematisch gebruik, wordt van de vaststeller, bijvoorbeeld diensthoofd studentenhuysvesting of de conciërge, verwacht dit te melden bij de kotcoach. Deze zal in het gesprek met de student zijn bezorgdheid uiten over het gedrag en functioneren en de student wijzen op de ernst ervan. Studenten met een acute psychosociale nood worden doorverwezen naar de interne en externe diensten voor zorg- en ondersteuning. Wanneer de student niet acuut in gevaar is, kan er ook worden doorverwezen naar het zorg- en ondersteuningsaanbod van de VUB. Het is de keuze van de student om hierop in te gaan.

- SANCTIEBELEID

De dienst Studentenhuisvesting heeft een duidelijk sanctiebeleid ontwikkeld waarbij de ernst van de overtreding in rekening wordt genomen om een gepaste maatregel op te leggen. Wanneer het een onbewuste overtreding van het huishoudelijk reglement betreft, zullen studenten worden aangespoord hun gedrag bij te sturen voor er een waarschuwing of verdere sancties worden gegeven. Wanneer eenmalige overlast door een student wordt vastgesteld, krijgt deze een verwittiging. De overtreffende trap betreft een waarschuwing en dit bijvoorbeeld wanneer overlast blijft duren na eerdere verwittiging. Denk hierbij aan het herhaaldelijk organiseren van kotfeesten met de nodige lawaaihinder.

Zoals vervat in het huishoudreglement studentenhuizen kan alle druggerelateerde overlast directe gevolgen hebben voor de huurovereenkomst. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen milde druggerelateerde overlast (geluidsoverlast, geuroverlast, sporen van drugs in de gemeenschappelijke ruimte, geweldloos conflict) en ernstige druggerelateerde overlast (druggebruik, druggerelateerd geweld, onleefbare sociale samenleving, aanraking met gerecht):

- Bij een vaststelling van milde druggerelateerde overlast zal er een officiële waarschuwing volgen. Herhaalt deze situatie zich, dan volgt een sanctie.
- Bij ernstige druggerelateerde overlast (druggebruik, druggerelateerd geweld, onleefbare sociale samenleving, aanraking met gerecht) zal er onmiddellijk een sanctie volgen. Dit kan gaan van directe boete en een voorwaardelijke sanctie van 'laatste kans', tot rechtstreekse gevolgen voor de huurovereenkomst (bv. geen verlenging voor het volgend academiejaar) of onmiddellijke beëindiging van het huurcontract.
- Wanneer het illegale praktijken betreft (overmatig gebruik illegale drugs, dealen van illegale middelen, geweldpleging, grootschalig drugsbezit) is verder onderzoek noodzakelijk. De lokale politie zal op de hoogte worden gebracht van een 'verdachte drugssituatie' en tegelijkertijd wordt een interne tuchtprocedure opgestart. Deze tuchtprocedure wordt afgestemd op eventueel gerechtelijk onderzoek. Het Vicerectoraat Studentenzaken wordt eveneens ingelicht. We verwerken de procedure m.b.t. vaststelling van illegale praktijken in een handelingsprotocol.

6.2 UITGAANSLEVEN

We krijgen signalen dat in het uitgaansleven op de Vrije Universiteit Brussel illegale middelen openlijk worden gebruikt, zelfs getolereerd. Voor studenten, zeker generatiestudenten, kan een dergelijk klimaat net aanzetten tot gebruik van. Want als drugsgebruik aanvaard en/of alcoholgebruik heel vanzelfsprekend is, dan zal dit een invloed hebben op hoe de student het gebruik ervan percipieert. Bijkomend zoeken nieuwe studenten aansluiting tot een nieuwe vriendengroep, een studentenvereniging, een sportclub ... Om tot een nieuwe groep te behoren, conformeren nieuwe studenten zich aan de heersende normen in die groep.

Ongecontroleerd en problematisch middelengebruik in een uitgaanscontext houdt ernstige gezondheidsrisico's op korte en lange termijn in voor de gebruikers zelf. Inname van een te grote hoeveelheid alcohol, drugs of medicijnen kan ook leiden tot een overdosis tijdens het uitgaan zelf, met levensbedreigende gevolgen. Maar het gebruik brengt niet enkel de eigen gezondheid of veiligheid van de gebruikers in het gedrang maar ook het welzijn en veiligheid van anderen die daar aanwezig zijn:

- o de veiligheid van de organisatoren van studentenevents.
- o de bewaking en vrijwilligers (bv. stewards). Zij krijgen geregeld te maken met agressie en intimidatie. Zij beschikken ook niet altijd over de kennis en tools om gericht om te gaan met drank- en druggebruik dat voor overlast zorgt, waaronder vandalisme of dealen.
- o bezoekers ervaren regelmatig een onveilig gevoel in een uitgaanscontext waarin drugs en alcohol sterk aanwezig zijn. Drank en drugs maken jongeren zeer kwetsbaar voor ongewenst

seksueel grensoverschrijdend gedrag; het gebruik ervan vergroot de kans op incidenten met seksueel grensoverschrijdend gedrag. In een derde van de situaties waarin jongeren het slachtoffer waren van ongewenst seksueel grensoverschrijdend gedrag, was het slachtoffer en/of de pleger onder invloed van alcohol of drugs. Of werd de bezoeker het slachtoffer van spiking, waarbij alcohol of drugs stiekem werden toegediend zonder medeweten of toestemming. Gebruikers brengen zichzelf dan weer in onveilige situaties als ze ongecontroleerd omgaan met middelengebruik.

6.2.1 Streven naar een veilig uitgaansklimaat en verantwoord middelengebruik

Met de hieronder gedefinieerde ambities beogen we een veilig uitgaansklimaat te creëren voor onze studenten.

- ESSENTIËLE ACTOREN: ORGANISATOREN, CAMPUSBEWAKING, VEILIGHEIDSTEWARDS EN EXTERNE BEWAKING

Organisatoren van VUB-events dragen een verantwoordelijkheid naar bezoekers van uitgaans evenementen toe, zeker wat betreft hun welzijn en veiligheid. Vandaag hanteren we al volgende instrumenten om een veilig en gezond uitgaansklimaat te realiseren:

- In functie van veiligheid van de deelnemers moet voor de tent TD's een veiligheidsplan met grondplan ingediend worden. De organisator legt dit veiligheidsplan best vast in een draaiboek waar alle technische vereisten en veiligheidsreglementeringen kunnen worden teruggevonden.
- Events die doorgaan in de BSG- en BOJ-zaal moeten de veiligheidsbepalingen van de respectievelijke zaalreglementen naleven.
- Organisatoren van events op onze campussen kunnen de VUB-campusbewaking inschakelen indien gewenst of nodig. De bewaking is immers het eerste aanspreekpunt voor alle ernstige problemen op de campussen, zoals overlast en aanwezigheid van ongewenste personen. Indien dealen van drugs wordt vastgesteld, heeft de campusbewaking het expliciete mandaat om de politie te contacteren (zie verder 'Verbod op dealen').
- Afhankelijk van de eventlocatie is het inschakelen van externe bewaking verplicht. Bij organisatie van een event in de Q. Tent is het inschakelen van externe bewaking of het gebruik van vrijwilligersregime verplicht. Die bewakingsagenten zijn verantwoordelijk voor het oplossen of voorkomen van veiligheidsproblemen (cfr. toezicht op toegangscontrole, naleving bezoekersreglement, ...), een aanspreekpunt voor studenten die zich onwel voelen, en ze spelen een belangrijke rol wanneer zich ernstige incidenten voordoen (spiking, ...) of wanneer wordt overgegaan tot evacuatie van de uitgaanslocatie. De verenigingen kunnen ook zelf veiligheidsstewards, zogenaamde 'sfeerbeheerders', inschakelen die duidelijk herkenbaar zijn. Deze stewards staan in voor de 'sfeer' en dus ook voor de veiligheid (EHBO, nooduitgangen controleren, ...). Ze pogen problemen te voorkomen en bemiddelen bij dreigende conflicten. Ze vervullen een belangrijke preventieve rol. Vanuit hun 'servicegerichte functie' kunnen ze informatie verstrekken aan bezoekers, agressie proberen in te dijken, instaan voor de veiligheid en problemen melden aan de verantwoordelijken.

We willen aan deze lijst van faciliterende instrumenten volgende toevoegen:

- We stellen een lijst op met betrouwbare externe bewakingsfirma's die kwaliteitsvol werken. We raden de verenigingen aan om een partner uit deze lijst in te schakelen bij de organisatie van hun studentenevents.
- Om een evenement veilig te laten verlopen, is het belangrijk dat de taken en verantwoordelijkheden duidelijk worden verdeeld onder de medewerkers en dat er goede interne afspraken worden gemaakt. Een duidelijke taakomschrijving benoemt de limieten en zorgt ervoor dat respectievelijke organisatoren, barpersoneel en vrijwilligers daadkrachtig

weten op te treden bij overtredingen (zie 'Verbod op dealen') of onverantwoord middelengebruik. Op basis daarvan maken we samenwerkingsafspraken met de campusbewaking en de politie.

- TOEGANGSCONTROLE EN NIEUW BEZOEKERSREGLEMENT

In het tweede semester van het academiejaar 2023-2024 zal een systeem van toegangscontrole van de VUB-feestfaciliteiten in werking treden met volgende doelstelling: het creëren van een 'safe party zone'. Bezoekers die een overtreding hebben begaan die indruist tegen het bezoekersreglement, kunnen worden gesanctioneerd, onder andere door tijdelijk een toegangsverbod tot volgende feestfaciliteiten op de VUB te krijgen: de BSG-zaal, BOJ-zaal, tent, Tempus, Lounge Bar 1050 en 1090 en Poincafé.

Aan de basis van dit systeem van toegangscontrole zal een bezoekersreglement liggen dat van toepassing is voor alle VUB-locaties voor studentenevents. Dit bezoekersreglement zal onder andere, al naargelang de aard van de overtreding, een overzicht geven van de toegangsverboden die kunnen worden opgelegd. In het reglement zullen duidelijke bepalingen staan rond het verbod op bezit en gebruik van illegale drugs binnen de evenementenlocaties. Indien bij controle door de bevoegde overheidsinstanties overtredingen worden vastgesteld, wordt de gebruiker hiervoor verantwoordelijk gehouden en staat die in voor de betaling van eventuele boetes. Ook zal de bezoeker de toegang tot de evenementenlocatie ontzegd worden als deze bij aankomst geïntoxiceerd is of zich agressief gedraagt.

We onderzoeken de mogelijkheid om extra camerabewaking te installeren aan de tent-zone en de BGS-zaal, naast de bestaande camera's, beheerd door de campusbewaking. Stel dat een student bijvoorbeeld in kader van een incident een klacht wil neerleggen, dan kan bewaking deze beelden – indien gevraagd door de politie - ter beschikking stellen.

- EEN GEZONDE EN VEILIGE UITGAANSLOCATIE CREËREN

Eventorganisatoren moeten tijdens maar óók vooraf aan een event bezoekers informeren rond huisregels: wat zal wel en niet getolereerd worden tijdens het event. Heldere en tijdige communicatie is noodzakelijk, ook wat betreft risicobeperkende boodschappen en de gangbare veiligheidsprocedure (aantal toegelaten bezoekers, promotie van veilig verkeer, de aanwezigheid van een cool down-zone, ...). We kunnen hiervoor putten uit de brochure 'Veilig feesten, tips voor organisatoren', gecreëerd door het VAD. Met tijdige communicatie doelen we op het communiceren van risicobeperkende boodschappen voorafgaandelijk aan het event. Eventorganisatoren kunnen aandacht vragen voor de alcohol- en drugthematiek op de eigen website, eventpagina, of promotieaffiches. Parallel kunnen alcohol- en drugpreventie-initiatieven worden georganiseerd, waaronder een discussieavond. Tijdens het event moeten preventieboodschappen de feestvierders bereiken. Dit kan via een aantrekkelijk standje, preventieboodschappen in de cool down-zone, of door middel van projecties die duidelijk zichtbaar zijn voor de bezoeker.

We zetten verder in op de inrichting van een cool down-zone waar bezoekers terecht kunnen als het hen teveel wordt, om tot rust te komen, wanneer er nood is aan medische verzorging, ... Hier zal een EHBO-verantwoordelijke, een vertrouwenspersoon van de organisatie, en/of een veiligheidssteward(s) aanwezig zijn.

Tot slot bekijken we met de verenigingen hoe een verantwoordelijke voor preventie en veiligheid tijdens events kan worden aangesteld. Deze persoon ziet vóór en tijdens het event toe op naleving van

de huisregels, staat in contact met en brieft interne en externe bewaking en creëert awareness omtrent de veiligheidsvoorschriften.

- OPLEIDING EN ONDERSTEUNING

Studentenverenigingen, barpersoneel, eventvrijwilligers, ... komen regelmatig in contact met studenten onder invloed, met bezoekers die agressief gedrag vertonen, of met andere conflicten in het uitgaansleven. Zij voelen vaak de nood aan extra ondersteuning en opleiding. Via train-de-trainer vormingen krijgen key-personen binnen een vereniging een brede opleiding en vormen zij op hun beurt andere leden van de organisatie zodat de informatie zoveel mogelijk personen bereikt. Deze trainingen zouden volgende inhoudsopbouw aansnijden:

- productinformatie
- grensoverschrijdend gedrag
- Conflictantering: Hoe kunnen ze agressie de-escaleren en wier hulp kunnen ze waarvoor invoeren (zoals campusbewaking en politie).
- hoe bezoekers 'slim' laten drinken en verantwoord schenken: hoe omgaan met dronken klanten, hoe preventief ingrijpen, het leren herkennen van de soorten drinkmotieven en van de verschillende stadia van alcoholintoxicatie.

Naast de trainingen willen we met laagdrempelige tools zoals infographics rond "wat als iemand bewusteloos geraakt" en "welke boodschap geef je aan een student die boos wordt omdat hij geen drank meer krijgt?" de studentenverenigingen extra assisteren en zo de brede studentengemeenschap bereiken.

- PROMOTIE EN PRIJSSETTING

We beogen een verantwoord prijzenbeleid te implementeren bij TD's en avondactiviteiten georganiseerd door studenten. Studentenverenigingen voorzien op TD's of andere activiteiten vaak een ruim aanbod aan alcoholische dranken, en dit aan zeer scherpe prijzen in vergelijking met non-alcoholische alternatieven (waaronder alcoholvrije bieren of mocktails). Ze hanteren dergelijk prijzenbeleid omwille van economische redenen. In dit kader willen we onderzoeken hoe studentenverenigingen een winstmodel kunnen hanteren met verkoop van dranken, waarbij diverse smakelijke en aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven (goedkoper) worden aangeboden in vergelijking met het aanbod alcoholische dranken. Dit onderzoek zal het voorwerp uitmaken van een masterproef bij de faculteit Sociale Wetenschappen en Solvay Business School.

Aanvullend onderzoeken we potentiële samenwerkingen met leveranciers en brouwerijen om democratische prijzen van alcoholarme/-vrije alternatieven aan te bieden, net zoals we bekijken of vaten alcoholvrij bier kunnen worden aangeboden.

Hieraan gekoppeld wordt ingezet op het promoten van alcoholarme events in oktober en februari. De start van het academiejaar en van het tweede semester, waar de studiedruk vaak nog iets lager is, zijn momenten dat studenten meer experimenteren, maar waar ook meer incidenten gelinkt aan alcoholinname worden vastgesteld.

Nogal wat organisatoren van studentenevents, de vrijwilligers achter de tap, geven tijdens de loop van hun event ook alcoholische drank (gratis) weg aan bezoekers. We overleggen met BSGgtgv en de verenigingen hoe deze praktijk kan afgebouwd worden.

- QUALITY NIGHTS LABEL

Quality Nights, het gezondheidscharter, stimuleert clubs/uitgaanslocaties om gezond en veilig uitgaan te promoten. Door samen te werken met verschillende partners, zoals het VAD en de lokale preventiepartner, wil dit initiatief gezondheidsrisico's bij feestvierders in het uitgaansleven verminderen. Uitgaansgelegenheden dienen minimaal 6 'services' te implementeren om het Quality Nights label te halen:

- personeel wordt deskundiger gemaakt in het omgaan met agressie en gezondheidsproblemen
- feestvierders krijgen informatie m.b.t. veilig uitgaan
- condooms worden verkocht of gratis ter beschikking gesteld
- gratis water wordt voorzien
- het geluidsniveau dient beperkt te worden tot het wettelijk maximum
- oordopjes zijn gratis te verkrijgen
- er worden initiatieven genomen om veilig verkeer te bevorderen.

We onderzoeken de haalbaarheid van het Quality Nights label voor de VUB-feestlocaties, in samenwerking met BSG as vzw en BOJ- raad vzw.

Ook op andere VUB-activiteiten met versterkt geluid, zoals de VUB Kick Off, streven we ernaar om bepaalde 'services', zoals gratis oordopjes en water, te voorzien.

- HANDELINGSPROTOCOL GEMELDE SPIKING – DADER EN SLACHTOFFER

In het verleden waren er op onze publieke studentenevents een aantal incidenten met een vermoeden van spiking. Spiking gaat over het toedienen van verdovende of intoxicerende middelen zonder toestemming, bijvoorbeeld door vermenging in drank. Vaak voorkomende symptomen zijn spraakmoeilijkheden, zich niet goed voelen, geheugenverlies en verlies van kracht of onvermogen om bepaalde spieren te bewegen.

Onze focus ligt op preventie en het tegengaan van spiking, hulpverlening en het ontmoedigen van daders. We verzoeken onze VUB-studentenverenigingen om volgende tips te implementeren bij het organiseren van events:

- Voorzie doorzichtige glazen of bekertjes zodat de drankjes goed zichtbaar zijn en bezoekers wijzigingen of verandering in consistentie kunnen herkennen.
- Zet extra studenten/vrijwilligers in zodat ze de achtergelaten drankjes snel kunnen weghalen.
- Gebruik de al beschikbare infographic die beschrijft:
 - Waaraan ze kunnen herkennen of iemand gespiked is, of hoe ze het zelf kunnen voelen
 - wat ze moeten doen bij een zelf geobserveerd of gemeld vermoeden van spiking
- Het systematisch inrichten van een cool down-zone waar een slachtoffer in veiligheid wordt gebracht en waar die kan rekenen op begrip.
- Het in promo gebruiken van *safe words* zoals "Ask for Angela".

Vanuit de VUB creëren we duidelijke flowchart die aangeeft wie potentiële slachtoffers van spiking of een omstaander kunnen aanspreken, en wat de vervolgstappen zijn. We geven daarbij een overzicht van de beschikbare medische en psychosociale hulpverlening. Ook zal de flowchart aangeven wat de vervolgstappen zijn voor daders van spiking.

6.2.2 Verbod op dealen: handelingsprotocol en Codex studentenleven

- VERBOD OP DEALEN

Verkoop van cannabis en andere illegale drugs op feest- en andere locaties wordt niet getolereerd en zwaar bestraft. We verwerken onderstaande stappen in een handelingsprotocol:

- Als een student, of bezoeker, ... betrapt wordt op het dealen van drugs, wordt de organisator geacht dit te melden aan de campusbewaking die dit zal melden aan de politie. Deze wordt op de hoogte gebracht van een 'verdachte drugssituatie'.
- Tegelijkertijd wordt de interne tuchtprocedure geactiveerd. Het dealen van drugs valt immers onder 'het verstoren van de goede orde', wat aanleiding geeft tot een tuchtmaatregel. Deze tuchtprocedure wordt afgestemd op eventueel gerechtelijk onderzoek. Met de opstart van een tuchtprocedure wordt ook het Vicerectoraat Studentenzaken ingelicht.

- **CODIX STUDENTENLEVEN**

De Codex studentenleven schept een kader voor het goede verloop van het studentenleven aan de VUB. Het BSGgtgv controleert de werking van de studentenverenigingen en kan de studentenraad gemotiveerd adviseren om een erkenning in te trekken, of voor maximaal één jaar de subsidies in te houden (artikel 12 Codex studentenleven). Dit onder andere wanneer verenigingen niet meer voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, achterstallige betalingen aan de VUB hebben of wanneer ze ernstige overlast veroorzaken of overtredingen begaan. We beogen artikel 12 §1 aan te passen gezien 'ernstige overlast of overtredingen' voor interpretatie vatbaar is, zeker wat betreft het gebruik, bezit en/of dealen van cannabis en andere illegale drugs in verenigingsverband :

Artikel 12 Verliezen van een erkenning als studentenvereniging

§1 Het BSGgtgv controleert de werking van de studentenverenigingen en kan de Studentenraad gemotiveerd adviseren om een erkenning in te trekken, of voor maximaal één jaar de subsidies in te houden:

- Als een studentenvereniging niet meer voldoet aan de bepalingen in de Codex Studentenleven, en in het bijzonder
 - o Niet meer voldoet aan de waarden en gedragscode zoals bepaald in artikel 2;
 - o Niet meer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden zoals bepaald in artikel 10;
 - o Aan haar plichten verzaakt zoals bepaald in artikel 14;Voor definitief erkende verenigingen volgt na twee opeenvolgende periodes waarin geen verslag werd ingediend of na drie niet-opeenvolgende periodes binnen een termijn van drie jaar een verzoek tot intrekking van de erkenning.
 - o De voorschriften niet respecteert zoals bepaald in artikel 19.
- *Als een studentenvereniging ernstige overlast veroorzaakt of (strafrechtelijke)²overtredingen begaat. In geval van strafrechtelijke overtredingen zal de politie worden verwittigd en wordt er een interne tuchtprocedure opgestart bij de vicerector Onderwijs- en Studentenzaken.*
- Als een studentenvereniging achterstallige betalingen aan de VUB heeft;
- Als een studentenvereniging achterstallige betalingen heeft aan externe firma's die de VUB voor betaling aanspreken;
- Als een studentenvereniging achterstallige betalingen heeft bij het huren van de BSG- en BOJ-zaal en andere ruimtes die hen ter beschikking gesteld werden of zich in die context misdragen heeft.

§2 De Studentenraad neemt de beslissing op basis van de ernst van de feiten. De Studentenraad kan ook specifieke, op herstel gerichte maatregelen opleggen.

² Onder strafrechtelijke inbreuken verstaan we onder meer overmatig gebruik en/of bezit van illegale middelen, dealen van illegale middelen, aanzetten tot gebruik van illegale middelen, geweldpleging, grootschalig drugsbezit. Dit is een niet-limitatieve opsomming.

Erkende studentenverenigingen dienen het verenigingslokaal als goede huisvader te gebruiken (Art. 42 §4). Gebruik, bezit en/of dealen van cannabis en andere illegale drugs strookt niet met 'het gebruik als goede huisvader'. We beogen dan ook artikel **42 §4** in die zin aan te passen en een extra paragraaf (§5) toe te voegen:

§4 Erkende studentenverenigingen gebruiken het (gedeeld) verenigingslokaal dat aan hen door de algemeen beheerder toegekend werd als goede huisvader. De verenigingen respecteren de wettelijke bepalingen in het bijzonder over de maximale bezitting van de lokalen. *Daarnaast is het gebruik, bezit of verkoop van verschillende substanties zoals illegale drugs verboden in de (gedeelde) verenigingslokalen. Bij vaststelling van inbreuken kunnen de gebruiksrechten van het (gedeeld) verenigingslokaal onmiddellijk door de algemeen beheerder ingetrokken worden.*

§5 Erkende studentenverenigingen die hetzelfde lokaal delen zijn samen verantwoordelijk voor het regelen van het gebruik, de opruim en het onderhoud. Ze zijn samen verantwoordelijk voor de vergoeding van eventuele schade of eventueel noodzakelijk onderhoud.

Artikel 45 betreft de organisatie van het lotingconvent rond het gebruik van de BSG-zaal en de tent. We beogen een extra paragraaf (§3) toe te voegen m.b.t. de vaststelling van ernstige overlast of (strafrechtelijke) overtredingen door een studentenvereniging:

Artikel 45 Loting en coördinaties

§ 1 Het BSGgtv organiseert tweemaal per jaar een lotingconvent met betrekking tot het gebruik van de BSG-zaal en de tent. De eerste loting vindt plaats in de laatste week voor de aanvang van het academiejaar. De tweede loting vindt plaats in de laatste week voor de wintervakantie.

Het BSGgtv coördineert de aanvragen voor gebruik van de VUB-leslokalen op de Main Campus.

§ 2 De BOJ-raad vzw coördineert de aanvragen voor gebruik van de BOJ-zaal.

§3 In geval van ernstige overlast of (strafrechtelijke) overtredingen kan een studentenvereniging zowel door de uitbaters van de feestlocaties als door de VUB uitgesloten worden van de lotingsconventen georganiseerd door het BSGgtv en BOJ-raad vzw.

6.3 CAMPUS

Het 'open campus concept' zorgt ervoor dat de VUB-campusen verbonden zijn met de stad. Bezoekers kunnen gebruik maken van de buiteninfrastructuur of van de VUB-specifieke diensten voor bezoekers zoals de sport-, cultuur, horeca, of bibliotheekinfrastructuur. De campusen worden geregeld bezocht door externen. Jonge gezinnen die vertoeven op onze groene campus, studenten van de ULB die ook gebruik maken van onze picknick-faciliteiten, wandelaars uit de buurt, ... Alumni, studenten uit andere hoger onderwijsinstellingen of andere externen zijn vaak aanwezig op de VUB-feestlocaties. En dit moet uiteraard kunnen zolang met respect wordt omgegaan met materiaal en naar studenten, academisch en VUB-personeel. Het nieuwe bezoekersreglement voor de VUB-evenementenlocatie, en het VUB-beleid omtrent middelengebruik zal daarom ook van toepassing zijn op externe bezoekers.

We stellen vast dat het onveiligheidsgevoel van studenten groter wordt naarmate de avond vordert, onder andere door indrinken, drankspelletjes en binge drinken, druggebruik op bepaalde plaatsen op campus of omwille van het gedrag van studenten onder invloed. Gebruik van drank, drugs of psychoactieve medicatie kunnen, zoals eerder aangehaald, een versterkende werking hebben op grensoverschrijdend gedrag of agressief gedrag. We definiëren de nood aan bepaalde

omgevingsinterventies zoals structurele aanpassingen, waaronder betere verlichting en extra camerabewaking, die het veiligheidsgevoel op de VUB-campusen versterken

6.3.1 OMGEVINGSINTERVENTIES

Omgevingsinterventies organiseren de fysieke en sociale omgeving van studenten op een bepaalde manier binnen de onderwijsinstelling en in de omgeving van de onderwijsinstelling (hiermee doelen we op bijv. concessiehouders zoals Complex). Interventies in de fysieke en psychische omgeving kunnen een ondersteunende rol spelen in het uitrollen en realiseren van de ambities van dit beleidsplan. In wat volgt geven we een gedetailleerd overzicht van na te streven omgevingsinterventies:

- Aanpassingen aan de campusinfrastructuur kunnen helpend zijn om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen.
 - Het uitbouwen van een beschermend en veilig klimaat kan helpen om sneller te achterhalen waar studenten mee worstelen.
 - Omgevingsinterventies kunnen een sensibilisatiecampagne versterken, waardoor deze meer impact heeft. Denk hierbij aan de campagne Tournée Minerale en het systematisch aanbieden van non-alcoholische alternatieven bij VUB-activiteiten.
- ALTERNATIEF AANBOD: SYSTEMATISCH DIVERSE NON-ALCOHOLISCHE VARIANTEN AANBIEDEN OP VUB-ACTIVITEITEN

De VUB wil het overmatig gebruik van alcohol ombuigen naar slim omgaan met alcohol. We willen slim drinken promoten en inzetten op het veranderen van sociale normen en gewoontes ('je kan ook plezier maken zonder te diep in het glas te kijken'). Dit doen we door:

- systematisch (aantrekkelijke!) non-alcoholische alternatieven aan te bieden bij alle uitgaansgelegenheden, activiteiten en events. Dit principe willen we ook laten gelden voor alle events die de VUB organiseert. We gaan in overleg met de VUB-feestlocaties, BSGgtgv, concessiehouders, catering VUB-resto en UZ Jette en MARCOM om systematisch een aantrekkelijk aanbod non-alcoholische dranken te voorzien. We ambiëren het aanbod waterfontejntjes op campus te verruimen, en dit op zichtbare en goed verspreide plaatsen. Deze omgevingsinterventies versterken de sensibilisatiecampagne rond het belang van voldoende water drinken.
- BEPERKEN VAN DE BESCHIKBAARHEID - ALCOHOL

Beperken van de beschikbaarheid is één van de meest effectieve maatregelen om het alcoholgebruik en de daaraan gerelateerde risico's te beperken. Wanneer er alcohol wordt geserveerd op campus of bij activiteiten buiten de campus, moet dit op een verantwoorde manier gebeuren: het zogenaamde 'slim schenken'. Barpersoneel en tappers krijgen tools aangereikt om die verantwoordelijkheid op te nemen. Hierbij ligt de focus op het niet langer serveren van alcohol aan mensen die overduidelijk te veel hebben gedronken. We organiseren zo'n training 'verantwoord schenken' voor onze studentenverenigingen die minstens 1 TD per academiejaar organiseren; het volgen van dergelijke training zal een voorwaarde zijn voor deelname aan het lotingconvent. We onderzoeken hoe we deze training ook toegankelijk kunnen maken voor de concessiehouders op onze campusen. Zij dragen immers dezelfde verantwoordelijkheid: verstandig serveren van alcohol. Aansluitend moet zelfbediening vermeden worden op activiteiten of initiatieven die op campus of door de universiteit buiten de campus worden georganiseerd (bv. academische opening of de personeelsbarbecue). We

onderzoeken de mogelijkheid om niet langer alcohol aan te bieden in de VUB restaurants in Jette en Etterbeek.

- DE DIENST INFRASTRUCTUUR ZET IN OP HET THEMA “VEILIGHEID”

Uit een studentenbevraging kwam naar voor dat studenten zich op campus onveilig voelen door het dealen en/of gebruiken van drugs. De onveilige campusplekken die uitnodigen tot dealen werden reeds in kaart gebracht. Op deze plekken is extra verlichting voorzien, of werden andere fysieke aanpassingen geïmplementeerd om de veiligheid te verhogen (bv. kastanjeomheiningen). Via deze interventies beogen we dealen en secundaire feiten, zoals diefstal, te ontmoedigen. Ondanks deze initiatieven zijn een aantal extra structurele aanpassingen nodig zodat studenten zich veilig voelen om 's nachts alleen naar kot of naar hun fiets te wandelen. De dienst Infrastructuur zal een inventaris opmaken van structurele veiligheidsmaatregelen (betere verlichting, camera's, ...) die op korte termijn kunnen worden gerealiseerd. Aanvullend zal het thema “bevorderen van de veiligheid” consequent worden meegenomen in de lange termijnplannen van deze dienst.

- RECLAME EN PROMOTIE

Op campus en op sociale media observeren we frequent heel wat zichtbare promotie voor alcohol : Duvel TD, Maes-reclame aan het sportcomplex, ... Deze en andere campusactiviteiten worden doorgaans gesponsord door de alcoholindustrie. Het zien van alcoholreclame en beelden van alcoholgebruik heeft invloed op het alcoholgebruik van studenten. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat blootstelling aan alcoholreclame invloed heeft op toename van alcoholgebruik en dat het een positievere houding tegenover het consumeren van alcohol creëert.

In België is alcoholmarketing toegelaten en wordt gereguleerd door het Convenant inzake reclame voor en marketing van alcoholhoudende dranken. Het doel van dit Convenant is om jongeren tegen alcoholmisbruik te beschermen en reclame te vermijden die aanzet tot onverantwoordelijke, overmatige en onwettige consumptie. We onderzoeken welke maatregelen we kunnen nemen om alcoholreclame zoveel mogelijk te beperken op campus, op sociale media en in de nabije omgeving. We zullen alleszins op alle activiteiten die de onderwijsinstelling en concessiehouders, verbonden aan de VUB, organiseren en waarop drank geschonken wordt, non-alcoholische alternatieven meer in de verf zetten.

Reclame voor psychoactieve medicatie is verboden op campus.

- BESCHERMENDE OMGEVING – BEKENDHEID CAMPUSBEWAKING

De VUB wil een beschermende omgeving zijn voor haar studenten en zet hier sterk op in. De campusbewaking is de belangrijkste actor op vlak van veiligheid op de campus. Zij patrouilleren dag en nacht op de campussen, noteren aangiftes bij incidenten, begeleiden de studenten of personeel bij een gevoel van onveiligheid naar openbaar vervoer of kot, etc. Er werd vastgesteld dat 1 op de 4 VUB-studenten niet geneigd is de bewaking te contacteren bij een incident, overlast, ... Ook blijkt een grote groep studenten onvoldoende vertrouwd met het takenpakket van de campusbewaking en/of is niet op de hoogte hoe ze deze kunnen contacteren in geval van nood of bij een incident. Door middel van duidelijke signalisatie op de VUB-campussen willen we de essentiële rol van de VUB-campusbewaking in de kijker plaatsen.

- SAMENWERKING MET DE CEL EVA EN HET ZORGCENTRUM NA SEKSUEEL GEWELD

Zoals eerder aangehaald kan het gebruik van drank en drugs de kans op het ontstaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag vergroten. We willen studenten uitgebreid informeren omtrent opvang en begeleiding van slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Voor deze informatiesessies werken we samen met de cel EVA (Emergency Victim Assistance) en het Zorgcentrum Na seksueel geweld. De cel EVA wil de betrokken persoon opvang bieden in optimale omstandigheden van vertrouwelijkheid, luisterend oor en respect. Verder garanderen ze een maximale beschikbaarheid bij de begeleiding en behandeling van het slachtoffer. De Zorgcentra na Seksueel Geweld bieden multidisciplinaire zorg aan slachtoffers van seksueel geweld en advies aan hun steunfiguren. Alle zorg wordt aangeboden onder één dak door een speciaal daartoe opgeleid team.

- SAMENWERKING MET EXTERNE HOGER ONDERWIJSINSTELLINGEN IN KADER VAN TUCHT

De modus operandi van studenten is niet beperkt tot de alma mater. Studenten van andere hoger onderwijsinstellingen participeren ook aan VUB-activiteiten. De VUB werd in het verleden geconfronteerd met verschillende vormen van overlast in de uitgaanscontext, veroorzaakt door niet VUB-studenten.

- Afhankelijk van de ernst van de feiten, wordt een klacht neergelegd bij de politie. Zij zijn op hun beurt verantwoordelijk voor de opvolging.
- De bevoegde VUB-medewerkers bepalen discretionair of een melding bij de bevoegde collega-onderwijsinstelling genoodzaakt is. Bijvoorbeeld wanneer de ernst van het gepleegde feit dit toelaat, bij manifeste herhaling van het gepleegde feit of indien er een tendens wordt bemerkt (bijv. herhaaldelijke overlast door dezelfde studentenkring).

7. Versterken van het laagdrempelig zorg- en begeleidingsaanbod

We merken onder studenten een normalisering van middelengebruik. Hun beperkte ervaring met gebruik van bepaalde middelen, en de effecten ervan op hun fysiek en psychisch welzijn stemt de VUB tot ernstige bezorgdheid. Toch blijven spontane meldingen in verband met middelengebruik bij vertrouwenspersonen, kotcoach, studentenpsychologen, ... achterwege. Studenten geven niet gemakkelijk spontaan toe dat er een probleem is op vlak van problematisch middelengebruik. Dit kan getuigen van gebrek aan probleeminzicht of omdat ze zich schamen. We constateren dat studenten terughoudend zijn om hulp op te zoeken omdat ze bang zijn om beoordeeld en/of veroordeeld te worden. Maar ook omdat ze vrezen voor repressieve maatregelen wanneer ze hulp zouden inroepen. Daarenboven staan studenten weigerachtig ten opzichte van de bestaande hulpverlening omdat ze vrezen dat er een gebrek is aan druggerelateerde kennis bij het (EHBO-) personeel. Het is cruciaal om een gediversifieerd aanbod van interventiestrategieën uit te rollen dat aansluit op de noden van studenten. Door het eerder aangehaalde beperkte zelfhulpgedrag van studenten moet er aandacht zijn voor de uitwerking van een laagdrempelig en toegankelijk zorgaanbod. Er bestaat geen 'one size fits all'-behandeling voor problematisch middelengebruik gezien haar complexe problematiek. Er is nood aan een gedifferentieerd hulpverleningsaanbod. Dit vertaalt zich in verschillende strategieën, gaande van preventie en vroeginterventie over hulpverlening met 'care' en 'cure' aanbod.

We leiden studenten naar het materiaal waarmee ze zelf aan de slag kunnen, via hulplijnen of zelftests (met gepersonaliseerde feedback), zoals De Druglijn. Buiten het professionele hulpverleningscircuit kunnen studenten ook ondersteuning vinden bij personen uit de directe omgeving, zoals familie, vrienden, kotcoach, ... Wanneer we de georganiseerde hulpverlening in beschouwing nemen, is de eerstelijnszorg de eerste niet-gespecialiseerde stap bij hulpverlening. Zij staan het dichtst bij de studenten en komen wellicht als eerste in aanraking met de problematiek. Toegepast op de VUB-

context, betreft dit de vertrouwenspersonen, medewerkers van Studiebegeleiding, de huisartsenpraktijk, ... Vanuit hun eerstelijnsfunctie zijn zij het best geplaatst om (problematisch) middelengebruik te detecteren en, indien noodzakelijk, te interveniëren.

7.1 RELEVANTE ACTOREN

Problematisch middelengebruik bij studenten vroegtijdig signaleren, opvangen en begeleiden is van primordiaal belang. Uit onderzoek blijkt dat hoe eerder men ingrijpt in dit proces, hoe gunstiger de resultaten zijn. Docenten, VUB-vertrouwenspersonen, studietrajectbegeleiders, de kotcoach, medewerkers van de studentgerichte loketten, security, enzovoort zouden alert moeten zijn voor signalen van problematisch gebruik. Eerstelijnsmedewerkers hebben een belangrijke taak op vlak van screening en vroeginterventie. Daarom organiseert de VUB poortwachtertrainingen, met als doel om de VUB-gemeenschap vaardigheden aan te leren om signalen van emotionele problemen bij studenten te herkennen, en hen te motiveren om (waar nodig) hulp te zoeken. Studenten die door middelengebruik problemen ondervinden zoals depressie, angst, psychoses, ... hebben nood aan een gespecialiseerd ambuland of passend hulpverleningsaanbod, steeds op maat van de student.

- VUB: EEN COMMUNITY OF CARING

Eerder in dit beleid werd reeds melding gemaakt van het streven van de VUB naar een omgeving die gezondheidsbevorderende normen ondersteunt. Mentaal en fysiek welzijn is een zaak van iedereen. Om gezondheidswinst te bereiken is het essentieel dat alle relevante actoren binnen de VUB samenwerken op verschillende niveaus, zodat een community of caring ontstaat. De VUB bouwt daarom aan een geïntegreerd, gediversifieerd en laagdrempelig zorgaanbod, zowel preventief als curatief. De afdelingen Studentenzaken en Studiebegeleiding fungeren als drijvende krachten om dit aanbod samen met diverse diensten, studenten, opleidingen en professionele zorgverleners te realiseren. In deze context is het noodzakelijk de betrokken VUB-personeelsleden te trainen inzake de risico's van middelengebruik door studenten.

Hierbij aansluitend zullen we een uitgebreide EHBO-cursus aanbieden. Essentiële actoren zoals de campusbewaking krijgen immers geregeld te maken met moeilijke situaties waarbij jongeren onder invloed zijn van drank of drugs. Het is cruciaal dat zij maar ook bijvoorbeeld vrijwilligers (feestpraesessen of de stewards in de cool-down zones) of de kotcoach het onderscheid leren maken tussen verschillende gedragingen zoals bijvoorbeeld agressie of een psychose, of symptomen van spiking detecteren en het slachtoffer naar de gepaste begeleiding weten door te verwijzen. De betrokken VUB-medewerkers moeten ook op de hoogte zijn van het zorg- en begeleidingsaanbod wanneer ze in contact komen met studenten in situaties die aanleiding geven tot bezorgdheid.

In het hoofdstuk preventie werd reeds de ambitie aangehaald om studenten te stimuleren om zorg te dragen voor elkaar. We willen studenten met sensibilisatiecampagnes (preventieve interventies) informeren over de effecten en risico's van middelengebruik. Zo kunnen ze zelf risicogedrag opmerken, hun peers erop aanspreken én zorgen voor elkaar.

- STUDIEBEGELEIDING

Zoals hoger vermeld, bevindt het zwaartepunt van middelengebruik zich in bepaalde contexten zoals het uitgaansleven of de studentenhuysvesting. Net daarom moet het bestaande VUB-hulpverleningsaanbod, alsook begeleiding in de nabije regio en het online aanbod, bekender worden bij alle studenten. Het contactpunt van Studiebegeleiding is een eerste aanspreekpunt. Elke student is daar welkom om bezorgdheden bespreekbaar te maken. Via hun campagnes maakt studiebegeleiding er werk van om haar open cultuur verder in de kijker te zetten. Iedereen - met éénder welk probleem of bezorgdheid- is immers welkom bij studiebegeleiding en wordt ernstig genomen. Die premisse

draagt bij aan de ambitie van Studiebegeleiding: studenten helpen om hun kansen op studiesucces en hun studentenwelzijn te verhogen.

Problematisch gebruik van alcohol, drugs of psychoactieve medicatie kan en mag ook ter sprake komen tijdens individuele begeleiding van Studiebegeleiding. Studentenpsychologen kunnen gebruik maken van de me-ASSIST tool om met een student in gesprek te gaan over alcohol, andere drugs of psychoactieve medicatie. Deze tool helpt om middelengebruik op te sporen en de ernst hiervan in te schatten. Op basis van deze risico-inschatting stippelen de studentenpsychologen het verdere ondersteuningstraject op maat van de student uit. Hiervoor maken ze gebruik van de bestaande doorverwijsboom waarin de relevante partners zijn opgenomen, waaronder intensieve (CGG, BRUCC, CAW en privé-psycholoog of -therapeut) en kortdurende (eerstelijnspsychologische zorg) hulpverleningspartners.

Nogal wat studenten krijgen tijdens de examenperiodes te maken met faalangst, studiestress of piekergedrag. Sommigen zoeken dan hun toevlucht tot stimulerende medicatie, zoals Rilatine. Met sensibilisatiecampagnes zal studiebegeleiding de klemtoon leggen op het belang van goede voeding, voldoende nachtrust en beweging tijdens blok- en examenperiodes als succes ingrediënten voor geconcentreerd studeren, eerder dan stimulerende medicatie.

Tot slot zal Studiebegeleiding het bestaande aanbod van infographics aanvullen met meer informatie over middelengebruik bij studenten.

- HUISARTSENPRAKTIJK EN HET CENTRUM VOOR GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Op de Brussels Main Campus hebben we een Universitaire Groepspraktijk van huisartsen waar onze studenten terecht kunnen voor medische zorgen. Wanneer een arts dit noodzakelijk acht, of bij sterk vermoeden, kunnen die ook gebruik maken van de me-ASSIST tool om problematisch middelengebruik te detecteren. Hierbij aansluitend zullen de artsen van de Universitaire groepspraktijk onderzoeken hoe ze de gedetecteerde problematieken op vlak van alcohol, drugs en psychoactieve medicatie gedurende een periode kunnen monitoren via het huidige dossiersysteem.

Het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) kent een aanbod van therapeutische mogelijkheden, zoals individuele en gezinstherapieën maar ook medische en psychiatrische begeleiding voor personen met problematisch middelengebruik. Ook hebben ze een aanbod van vroeginterventie, voornamelijk gericht op jonge, beginnende gebruikers. In dit kader zetten we een samenwerking op met het CGG van Brussel. Het Centrum zal komend academiejaar eveneens een training voorzien voor de huisartsenpraktijk rond opvang en doorverwijzing van studenten die kampen met problematisch middelengebruik. Ook creëren we een formele samenwerking tussen het CGG en de huisartsen van de VUB m.b.t. begeleiding en omkadering van studenten.

- ZORG EN BEGELEIDING – BUITEN KANTOORUREN

Studenten vertoeven vaak 's avonds of tijdens het weekend op campus, en dit in context van vrijetijdsbesteding of uitgaansleven. Eerder werd al aangehaald dat het verband bij jonge mensen tussen uitgaan en middelengebruik herhaaldelijk is aangetoond. Gevolgen van onverantwoord middelengebruik waaronder intoxicatie, angststoornissen, black-outs, ... doen zich vaker voor buiten de VUB-kantooruren. Ook buiten deze kantooruren dienen studenten beroep te kunnen doen op een laagdrempelig zorg- en ondersteuningsaanbod. Het installeren van een cultuur waarin studenten open met elkaar durven praten over het gebruik van alcohol, drugs of psychoactieve medicatie kan ertoe bijdragen dat studenten op die momenten een medestudent in vertrouwen durven te nemen.

Daarnaast moeten we via een flowchart voor de studenten helder maken bij welke gepaste hulp ze in de avond, nacht of in het weekend terecht kunnen voor gepaste ondersteuning.

Bibliografie:

- Abbey, A. (2011). Alcohol's role in sexual violence perpetration: Theoretical explanations, existing evidence and future directions. Drug and Alcohol Review. Geraadpleegd via [Alcohol's role in sexual violence perpetration: Theoretical explanations, existing evidence and future directions \(wiley.com\)](#)
- Anderson, P., De Bruijn, A., Angus, K., Gordon, R., & Hastings, G. (2009). Special issue: The message and the media: Impact of alcohol advertising and media exposure on adolescent alcohol use: A systematic review of longitudinal studies. Alcohol and Alcoholism. Geraadpleegd via [agn115_LR \(silverchair.com\)](#)
- Dejong W., Langford L. (2002). A Typology for Campus-Based Alcohol Prevention: Moving toward Environmental Management Strategie. Geraadpleegd via [A Typology for Campus-Based Alcohol Prevention Mov.pdf](#)
- Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving, European drug Report 2023: Trends and developments.
- Kramer R. (2019). Een onderzoek naar de effecten en regulering van alcoholreclame. Geraadpleegd op [Een onderzoek naar de effecten en regulering van alcoholreclame - VAD](#)
- Rapport welzijnsmonitor. Psychische gezondheid, basisbehoeften en studiemotivatie van studenten in het hoger onderwijs in Vlaanderen. Academiejaar 2022-2023. Geraadpleegd via [Fin Rapport Welzijnsmonitor.pdf \(inclusivehighereducation.eu\)](#)
- Rehm, J., Shield, K.D., Rehm, M.X., Gmel, G., & Frick, U., (2012). Alcohol consumption, alcohol dependence and attributable burden of disease in Europe: Potential gains from effective interventions for alcohol dependence. Toronto: Centre for Addiction and Mental Health. Geraadpleegd via [Modeling the impact of alcohol dependence on mortality burden and the effect of available treatment interventions in the European Union - ScienceDirect](#)
- Vlaams expertisecentrum voor Alcohol en andere Drugs (2009). Krachtlijnen voor preventie en behandeling. Geraadpleegd via [krachtlijnen-voor-preventie-en-behandeling \(vad.be\)](#)
- Vanhoutteghem S. (2022), Alcohol, drugs en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de horeca. Geraadpleegd via [Alcohol, drugs en seksueel grensoverschrijdend gedrag in de horeca - VAD](#)
- Van Damme, J. (2016). Determinants of alcohol use among students in higher education. Geraadpleegd via [Overzicht doctoraat full text \(vad.be\)](#)
- Van Damme J. (2019), Middelengebruik door studenten in het hoger onderwijs. Geraadpleegd via [Middelengebruik door studenten in het hoger onderwijs - VAD](#)
- Van Damme J. Thienpondt A., Rosiers J., Tholen R., Soyez V., Sisk M., Van Hal G., Deforche B. (2022). In hogere sferen (volume 5): een onderzoek naar middelengebruik bij de Vlaamse studenten. Geraadpleegd via [In Hogere sferen Vol. 5: steekproef en populatie \(vad.be\)](#)